Nr 161.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bekämpande av arbetslösheten; given Stockholms slott den 9 mars 1928.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, anför:

I årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 8, har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, till bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1928—1929 beräkna ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till närmare behandling upptaga denna fråga.

Tidigare åtgärder.

Inledningsvis torde jag därvid få i korthet redogöra för de åtgärder, som vid senare riksdagar beslutats beträffande arbetslöshetens bekämpande.

Av *1922 års riksdag* beviljades, i anledning av den på socialdepartementets föredragning avlåtna propositionen nr 11, för bekämpande av arbetslösheten *dels* på tilläggsstat för nämnda år reservationsanslag till sammanlagt belopp av 85,000,000 kronor, *dels ock* på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor. Härförutom anvisades, med bifall till den på kommunikationsdepartementets föredragning avlåtna propositionen nr 12, för liknande ändamål på tilläggsstat för år 1922 under titeln »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» ett reservationsanslag å 5,000,000 kronor att utgå av lånemedel.

I statsverkspropositionen till *1923 års riksdag* (femte huvudtiteln, punkt 20) anförde dåvarande chefen för socialdepartementet, bland annat, att det enligt hans mening icke vore möjligt att vid tiden för nämnda propositions avlåtande göra några fullt tillförlitliga beräkningar angående arbetsmarknadens läge under den då återstående delen av vintern 1922—1923 och än mindre angående dess förändringar under hela budgetåret 1923—1924. Han anhöll därför att senare under 1923 års riksdag få förelägga Kungl. Maj:t förslag i förevarande ämne. Emellertid syntes honom nödig försiktighet bjuda att i avbidan på frågans slutliga behandling å riksstaten beräkna ett anslag för arbetslöshetens bekämpande å förslagsvis 5,000,000 kronor.

Med bifall till den av föredragande departementschefen sålunda gjorda hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1923—1924 beräkna ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Efter det departementschefen sedermera i skrivelse den 28 april 1923 anmodat statens arbetslöshetskommission att avgiva förslag rörande den framställning till riksdagen i nu ifrågavarande ärende, vartill då rådande förhållanden gåve anledning, avgav kommissionen den 11 maj 1923 det sålunda begärda utlåtandet. I detta utlåtande framlade kommissionen en beräkning över tillgångar och utgifter å anslaget för bekämpande av arbetslösheten intill utgången av budgetåret 1923—1924. På grundval av denna beräkning anförde kommissionen, att den icke funne det erforderligt att av 1923 års riksdag begära något anslag för bekämpande av arbetslösheten.

I skrivelse den 17 maj 1923, nr 233, gav Kungl. Maj:t sedermera riksdagen tillkänna, att Kungl. Maj:t icke komme att till 1923 års riksdag avlåta proposition i det under punkt 20 i femte huvudtiteln av statsverkspropositionen för nämnda år omförmälda ärendet angående anslag för budgetåret 1923—1924 för bekämpande av arbetslösheten, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behövde beräknas å staten för nämnda budgetår.

Emellertid hade Kungl. Maj:t i proposition den 4 maj 1923, nr 230, på socialdepartementets föredragning föreslagit riksdagen medgiva, att för vidtagande av åtgärder till lindrande av nöden bland vissa arbetslösa järnbruksarbetare finge av femte huvudtitelns allmänna besparingsfond tagas i anspråk ett belopp av förslagsvis 70,000 kronor.

Denna proposition blev av riksdagen bifallen (riksdagens skrivelse nr 206).

Ytterligare är att nämna, att riksdagen, i anledning av ett i 1923 års statsverksproposition på kommunikationsdepartementets föredragning framställt förslag, för sådana arbeten för telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning, vilka kunde påkallas för bekämpande av

arbetslösheten, för budgetåret 1923—1924 anvisade ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel (riksdagens skrivelse nr 295).

För budgetåret 1924—1925 gjorde arbetslöshetskommissionen icke hemställan om anvisande av något ytterligare anslag för bekämpande av arbetslösheten. I anslutning härtill begärde Kungl. Maj:t icke något anslag för ifrågavarande ändamål för nämnda budgetår.

I proposition till *1924 års riksdag*, nr 113, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att för färdigställande av vissa utav Norrlands statsarbeten påbörjade arbetsföretag finge användas, intill ett belopp av 1,750,000 kronor, de av 1922 års riksdag för bekämpande av arbetslösheten beviljade reservationsanslagen.

Detta förslag blev av riksdagen bifallet (riksdagens skrivelse nr 128).

I en den 23 maj 1924 till riksdagen avlåten proposition (nr 229) föreslog Kungl. Maj:t sedermera riksdagen medgiva, att för färdigställande av vissa utav Södra Sveriges statsarbeten påbörjade arbetsföretag finge användas, intill ett belopp av 1,350,000 kronor, de nyssnämnda, av 1922 års riksdag beviljade reservationsanslagen.

Jämväl detta förslag blev av riksdagen bifallet (riksdagens skrivelse nr 294).

I skrivelse den 9 december 1924 uttalade sig arbetslöshetskommissionen angående behovet av medel till arbetslöshetens bekämpande under budgetåret 1925—1926. Kommissionen anförde därvid, att behållningen å de anslag, som av 1922 års riksdag anvisats för ifrågavarande ändamål, den 1 november 1924 utgjort 8,264,000 kronor. Då kostnaderna för kommissionens verksamhet under de tio första månaderna av år 1924 uppgått till omkring 4,220,000 kronor och totalkostnaderna under nämnda år sannolikt icke komme att överstiga 5 miljoner kronor, syntes det kommissionen vara grundad anledning antaga, att de medel, varöver kommissionen förfogade, skulle förslå till finansierandet av hjälpverksamhetens kostnader första halvåret 1926. På grund härav funne kommissionen det icke påkallat att hemställa om utverkande hos 1925 års riksdag av ytterligare anslag till arbetslöshetens bekämpande.

Med hänsyn till vad kommissionen sålunda uttalat anförde föredragande departementschefen i statsverkspropositionen till *1925 års riksdag* (femte huvudtiteln, sid. 37), att han ansåge sig icke böra föreslå Kungl. Maj:t att av riksdagen äska något nytt anslag till arbetslöshetens bekämpande. I enlighet härmed begärde Kungl. Maj:t icke något anslag till ändamålet för budgetåret 1925—1926.

I proposition till *1926 års riksdag*, nr 213, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

Sistnämnda proposition bifölls av riksdagen (riksdagens skrivelse nr 344).

I proposition till *1927 års riksdag* nr 236, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för bekämpande av arbetslösheten för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor. Förslaget grundade sig på framställning av arbetslöshetskommissionen i skrivelse den 24 november 1926. I denna skrivelse framlade kommissionen en beräkning över tillgångar och skulder å anslaget till bekämpande av arbetslösheten. På grundval av denna beräkning anförde kommissionen, att av de till buds stående medlen för bestridande av de med hjälpverksamheten förenade kostnaderna ett belopp av omkring 3,325,000 kronor skulle kunna förväntas den 1 juli 1927 återstå och alltså bliva disponibelt för budgetåret 1927—1928. Beträffande frågan om erforderliga medel för sistnämnda budgetår uttalade kommissionen, att arbetslösheten icke kunde väntas då bliva av mindre om-

fattning än under budgetåret 1926—1927 och att endast en lycklig utveckling av den industriella produktionen och det ekonomiska livet i övrigt kunde påverka förhållandena i motsatt riktning. Med hänsyn till osäkerheten vid bedömande av arbetsmarknadens framtida gestaltning samt till behovet av medel, som kunde i verksamheten användas som rörelsekapital och såsom reserv för oförutsedda utgifter, ansåg kommissionen, att anslaget för budgetåret 1927—1928 borde beräknas till nyssnämnda belopp 5,000,000 kronor.

I en senare ingiven promemoria, dagtecknad den 15 februari 1927, anförde kommissionen, att det alltjämt mötte svårighet att grunda förslag om erforderliga medel för budgetåret 1927—1928 på annat än vaga sannolikhetsberäkningar. Behovet av en medelsreserv berodde bland annat därpå, att beräkningen av kostnaderna vore grundad på att de bidrag, som inflöte från kommissionens uppdragsgivare för nödhjälpsarbetens utförande, komme att bliva oförändrade. Någon garanti härför funnes emellertid icke, varför en viss säkerhetsmarginal syntes vara behövlig.

Så länge den industriella produktionen icke visade tendenser till en mera påtaglig expansion, varigenom de båda senaste årens ökade arbetskraftsöverskott och de säsongarbetslösas lediga armar kunde tagas i anspråk, syntes man knappast kunna räkna med något egentligt omslag i arbetsmarknadens gestaltning under den närmaste framtiden. Någon sådan förändring i det allmänna läget, som motiverade en sänkning av det av kommissionen i skrivelse den 24 november 1926 föreslagna beloppet av 5,000,000 kronor, hade enligt kommissionens i nämnda promemoria uttalade uppfattning icke heller inträffat sedan dess. Däremot syntes det icke uteslutet, att staten under det kommande budgetåret nödgades träda in hjälpande i något större utsträckning än tillförne, därest icke arbetsmarknadens läge komme att undergå en avsevärd förbättring på de områden, där tecken till en ljusning för närvarande icke vore direkt skönjbara. Kommunernas bärkraft måste nämligen i många fall antagas bliva ytterligare försvagad till följd av den långvariga arbetslöshetens tryck.

Kommissionen vidhöll därför sitt tidigare förslag.

Till detta förslag anslöt även jag mig, under anförande, bland annat, *att* det icke vore uteslutet, att arbetslösheten kunde komma att stiga, *att* en utvidgning av statens hjälpverksamhet därigenom skulle kunna bliva nödvändig, samt *att* därför en viss reserv för oförutsedda händelser syntes oundgängligen erforderlig.

Med bifall till den i enlighet härmed gjorda framställningen beviljade 1927 års riksdag (skrivelse den 8 juni 1927 nr 270) för budgetåret 1927—1928 till bekämpande av arbetslösheten ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Gällande bestämmelser.

Gällande författningsbestämmelser angående statsbidrag till arbetslöshetshjälp äro sammanfattade i en kungörelse av den 7 juli 1922 (nr 419), som länder till efterrättelse tills vidare, så länge anslag för ifrågavarande ändamål utgår.

Därjämte har riksdagen vid särskilda tillfällen uttalat sig angående principerna för den statliga hjälpverksamheten för arbetslösa. Sålunda meddelade *1922 års riksdag* — efter det Kungl. Maj:t den 10 mars nämnda år fattat beslut, innefattande jämkning i vissa avseenden av dittills gällande regler — i skrivelse den 7 juni 1922, nr 291, nya direktiv för bedrivande av berörda verksamhet, därvid särskilt spörsmålet om arbetskonflikts inverkan å den av staten lämnade arbetslöshetshjälpen behandlades.

Vidare beslöt *1923 års riksdag* i anledning av en till riksdagen avlåten proposition, nr 52, att vid utövandet av omförmälda verksamhet skulle, utöver då gällande direktiv, tillämpas vissa av statsutskottet närmare angivna regler för yrkesbestämningen (riksdagens skrivelse den 13 april 1923, nr 79).

Med anledning av ett av Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande hjälpverksamheten i ett speciellt fall av arbetskonflikt upptogs vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 213 till *1926 års riksdag* frågan om riktlinjerna för utövande av hjälpverksamheten i fall av arbetskonflikt till förnyat skärskådande såväl i statsutskottet (utlåtande nr 168) som vid ärendets behandling i riksdagens kamrar. I överensstämmelse med vad statsutskottet i detta avseende hemställt, gjorde riksdagen i sin förut omförmälda skrivelse nr 344, i vilken riksdagen anmälde sitt beslut om anvisande av nytt anslag till bekämpande av arbetslösheten, vissa uttalanden i fråga om direktivens tillämpning. Beträffande dessa uttalanden tillåter jag mig att hänvisa till den redogörelse, som lämnats därför i 1927 års proposition i motsvarande fråga (nr 236 sid. 5).

Genom beslut den 18 juni 1926 förordnade sedermera Kungl. Maj:t, att ett exemplar av berörda riksdagsskrivelse skulle överlämnas till statens arbetslöshetskommission till kännedom och efterrättelse.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget gälla de för motsvarande anslag för budgetåret 1926—1927 fastställda grunderna.

Jag övergår härefter till att närmare behandla frågan om behovet av anslag för budgetåret 1928—1929 till bekämpande av arbetslösheten.

Statsverksproposition 1928.

Vid min förberedande anmälan till årets statsverksproposition av förevarande ärende omförmälde jag (femte huvudtiteln, punkten 8), att statens arbetslöshetskommission i skrivelse den 17 november 1927 gjort framställning i sådant syfte. I denna skrivelse hade kommissionen till en början anfört, att, under förutsättning att kommissionens verksamhet komme att fortgå efter i stort sett oförändrade grunder, kostnaderna för arbetslöshetens bekämpande under hela innevarande budgetår kunde beräknas komma att uppgå till omkring 5,700,000 kronor. Då den 1 november 1927 funnits disponibelt ett belopp av i runt tal 8,400,000 kronor och hjälpverksamheten under återstoden av budgetåret kunde beräknas draga en kostnad av omkring 4,150,000 kronor, skulle ett belopp av omkring 4,250,000 kronor kunna förväntas den 1 juli 1928 återstå av de för ändamålet redan anvisade medlen och alltså bliva disponibelt för nästkommande budgetår. Vidkommande beräkningen av det för budgetåret 1928—1929 behövliga beloppet hade kommissionen uttalat följande. Av olika iakttagelser på arbetsmarknaden och det ekonomiska området i övrigt hade kommissionen trott sig kunna utläsa en svag förbättring i läget. Detta hade föranlett kommissionen att för innevarande budgetår räkna med en icke ökad arbetslöshet,

d. v. s. med att den stegring, som fortgått sedan år 1924, skulle upphöra. Med hänsyn till den demografiska utvecklingen, vilken säkerligen innebure ökning av de befolkningsskikt, som tillhörde de arbetsföra åldrarna, syntes dock försiktigheten kräva, att man för nästkommande budgetår kalkylerade med i stort sett oförändrad arbetslöshet och med att sålunda kostnaderna för sagda budgetår komme att uppgå till samma belopp som beräknades för innevarande budgetår eller, enligt vad nyss anfördes, 5,700,000 kronor. Jämlikt denna beräkning skulle utöver de medel, som förväntades återstå den 1 juli 1928, krävas ytterligare 1,450,000 kronor för täckande av utgifterna under budgetåret 1928—1929. Emellertid borde enligt kommissionen anslaget för nästkommande budgetår icke begränsas till sistnämnda belopp. I likhet med tidigare år förelåge nämligen behov för kommissionen att disponera en viss medelsreserv eller rörelsekapital. Som anledning till detta behov hade kommissionen i första hand hänvisat till den osäkerhet, som alltid måste vidlåda ett bedömande av arbetsmarknadens framtida gestaltning. En ytterligare anledning till behovet av medelsreserv låge däri, att kommissionen vid beräkningen av kostnaderna för nästa budgetår utgått från att de bidrag, som skulle inflyta från vissa kommissionens uppdragsgivare för nödhjälpsarbetens utförande, komme att bliva i stort sett oförändrade; någon säkerhet förelåge emellertid icke härför. Slutligen hade anförts, att kommissionens verksamhet vore av sådan natur, att ett visst rörelsekapital krävdes för att tagas i anspråk för inventarier, utestående fordringar m. m. Den på dessa grunder erforderliga medelsreserven borde enligt arbetslöshetskommissionen bestämmas till 1,550,000 kronor.

Förutsatt att hjälpverksamheten skulle komma att bedrivas efter ungefärligen oförändrade grunder hade kommissionen under hänvisning till vad kommissionen sålunda anfört ansett ett nytt anslag av 3,000,000 kronor böra anvisas för budgetåret 1928—1929.

För egen del påpekade jag i mitt yttrande till statsverkspropositionen, att de sakkunniga, som vore sysselsatta med utredning rörande frågan om arbetslöshetsförsäkring, ännu icke hade avlämnat sitt betänkande. Vid sådant förhållande syntes det vara uteslutet, att förslag i detta ämne skulle kunna föreläggas 1928 års riksdag. Med hänsyn härtill ansåg jag, att man i detta sammanhang borde i likhet med arbetslöshetskommissionen utgå från att statens verksamhet till bekämpande av arbetslösheten komme att under nästkommande budgetår bedrivas efter ungefär samma grunder som för närvarande.

Beträffande beloppet av det för nästa budgetår erforderliga anslaget framhöll jag, att det icke syntes lämpligt att redan då fatta ståndpunkt till frågan därom, enär man före avlåtande av förslag i ämnet till riksdagen borde så långt möjligt avvakta utvecklingen på arbetsmarknaden. Jag anhöll därför, att med framläggande av förslag i ämnet måtte få tills vidare anstå.

I avbidan på frågans slutliga behandling förordade jag, såsom i det föregående angivits, att ett anslag för arbetslöshetens bekämpande till belopp

av 3,000,000 kronor måtte beräknas i riksstatsförslaget för nästa budgetår. Detta blev ock Kungl. Maj:ts beslut.

Arbetslöshetskommissionen angående medelsbehovet m. m.

Statens arbetslöshetskommission har sedermera i en till mig ställd skrivelse av den 17 februari 1928 inkommit med uppgifter till komplettering av vissa i kommissionens förenämnda skrivelse den 17 november 1927 meddelade siffror och beräkningar. Till dessa uppgifter har kommissionen anknutit några uttalanden, föranledda av den utveckling av arbetslöshetsförhållandena, som ägt rum sedan skrivelsen den 17 november 1927 avläts.

Jag torde nu — i anslutning till vad jag vid min förberedande anmälan av ärendet yttrade — få lämna en redogörelse för de av kommissionen i berörda hänseende lämnade uppgifterna, i den mån de beröra arbetsmarknadens läge, kommissionens verksamhet under det sistförflutna året och kommissionens ekonomiska ställning. Härvid kommer jag att för större överskådlighets skull i ett sammanhang behandla vad kommissionen anfört i nämnda hänseenden uti skrivelsen den 17 november 1927 och de kompletterande meddelanden, kommissionen lämnat i skrivelsen den 17 februari 1928.

Till belysande av *arbetsmarknadens utveckling och arbetslöshetens omfattning* under tiden januari 1924—januari 1928 har kommissionen meddelat de uppgifter, som återgivas i följande tabell, vilken för varje månad utvisar *dels* antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, *dels* det procentuella antalet arbetslösa bland de till fackföreningarna anslutna arbetarna, *dels ock* antalet anmälda hjälpsökande arbetslösa. Uppgifterna angående antalet arbetslösa hänföra sig till sista dagen i respektive månader. I slutet av tabellen hava varje års maximi- och minimisiffror särskilt upptagits.

Månad	Antal arbetsansökningar på 100 lediga platser					Fackföreningarnas arbetslöshet i %					Antal hjälpsökande arbetslösa enligt arbetslöshetskommissionen				
	1924	1925	1926	1927	1928	1924	1925	1926	1927	1928	1924	1925	1926	1927	1928
Jan.	239	296	273	293	279	13.6	14.8	15.7	16.3		16,600	20,600	22,700	27,400	26,650
Febr.	214	256	247	258		13.4	13.6	14.8	15.6		15,900	21,600	22,300	25,400	
Mars	177	207	191	208		13.9	12.0	14.7	14.1		13,700	18,600	20,500	22,400	
April	151	166	163	171		11.6	10.8	12.3	12.3		10,300	14,800	16,600	22,200	
Maj	131	157	162	168		7.6	8.2	9.9	10.0		7,000	12,100	13,900	18,100	
Juni	132	159	166	161		7.4	8.2	9.6	9.4		5,600	10,300	11,750	15,200	
Juli	141	162	161	150		6.2	7.6	8.6	8.2		4,750	9,400	10,850	12,200	
Aug.	135	156	151	148		6.6	7.7	8.3	7.7		4,200	9,450	11,200	12,700	
Sept.	128	154	158	143		7.0	8.5	9.1	8.4		4,500	10,150	12,000	12,900	
Okt.	148	172	186	170		8.4	10.0	11.4	10.4		6,500	13,150	15,500	16,450	
Nov.	220	246	273	242		10.5	11.8	13.0	12.8		9,300	18,000	20,050	21,400	
Dec.	225	226	268	243		15.6	19.5	19.0	18.6		12,600	20,300	24,700	24,200	
Max.	jan. 239	jan. 296	jan. 273	jan. 293		dec. 15.6	dec. 19.5	dec. 19.0	dec. 18.6		jan. 16,600	febr. 21,600	jan. 22,700	jan. 27,400	
Min.	sept. 128	sept. 154	aug. 151	sept. 143		juli 6.2	juli 7.6	aug. 8.3	aug. 7.7		aug. 4,200	juli 9,400	juli 10,850	juli 12,200	

Vidare har kommissionen i följande tabell lämnat uppgifter, likaledes för tiden januari 1924—januari 1928, rörande *antalet hjälpta personer samt huru dessa fördela sig på de olika hjälpformerna.* Till jämförelse hava i tabellen upptagits jämväl siffrorna rörande antalet hjälpsökande arbetslösa, ehuru dessa siffror redan återfinnas i den nyss återgivna tabellen.

Tidpunkt		Antal hjälpsökande	Antal sysselsatta i			Antal understödda		Hela antalet arbetslösa, som erhållit hjälp	Antalet hjälpta i % av hela antalet arbetslösa hjälpsök.
År	Sista dagen i månaden		statliga nödhjälpsarbeten	statskommunala nödhjälpsarbeten	kommunala nödhjälpsarbeten	med statsbidrag	utan statsbidrag		
1924	jan.	16,600	2,329	365	2,459	—	847	6,000	36.1
	april ...	10,300	2,525	888	1,923	—	107	5,448	52.9
	juli	4,750	666	234	1,676	—	3	2,579	54.3
	okt.	6,500	467	42	967	—	48	1,524	23.4
1925	jan. ...	20,600	1,852	738	2,613	—	341	5.544	26.9
	april ...	14,800	3,094	1,076	2,496	—	348	7,014	47.4
	juli	9,400	1,839	548	1,222	—	63	3,672	39.0
	okt.	13,150	1,699	367	884	—	123	3,073	23.4
1926	jan.	22,700	3,433	598	2,204	—	2,033	8,268	36.4
	april ...	16,600	3,836	1,161	1,841	4	388	7,230	43.5
	juli	10,850	2,101	363	1,200	—	64	3,728	34.3
	okt.	15,500	1,991	251	1,303	—	—	3,915	25.2
1927	jan.	27,400	3,646	1,301	3,126	199	2,015	10,287	37.5
	febr. ...	25,400	4,410	1,556	3,636	257	2,180	12,039	47.3
	mars ...	22,400	3,969	1,596	3,525	84	1,691	10,865	48.5
	april ...	22,200	3,499	1,446	2,668	214	1,060	8,887	40.0
	maj	18,100	3,015	1,266	1,850	389	1,758	8,276	45.6
	juni	15,200	2,624	811	1,837	277	1,417	6,966	45.7
	juli	12,200	2,603	559	1,451	—	1,305	5,918	48.5
	aug.	12,700	2,354	610	1,438	—	1,170	5,572	43.7
	sept. ...	12,900	2,088	494	1,241	—	1,194	5,017	38.8
	okt.	16,450	2,085	517	1,317	29	2,006	5,954	36.2
	nov.	21,400	2,872	859	1,576	34	2,473	7,814	36.5
	dec.	24,200	2,860	1,245	1,448	65	3,692	9,310	38.5
1928	jan.	26,650	4,320	1,372	2,380	215	3,937	12,224	45.8

Beträffande de sålunda lämnade statistiska uppgifterna har kommissionen framhållit, att desamma, som sinsemellan väl överensstämde, utvisade, att antalet arbetslösa från och med år 1924 till och med mitten av år 1927 sakta stegrats, medan man för tiden därefter syntes kunna konstatera en relativ minskning. De hjälpsökande arbetslösas antal hade varit störst i januari 1927, då det uppgått till 27,400. Det lägsta talet för år 1927, 12,200, hade uppnåtts under juli månad. Därefter hade inträtt en ökning, som dock icke varit fullt så markerad som för motsvarande tid under de närmast föregående åren.

Vidare har kommissionen meddelat en tabell rörande de anmälda *arbetslösas fördelning på yrkesgrupper vid olika tidpunkter.*

Tabellen i fråga är av följande utseende.

Yrkesgrupp	Januari				
	1924	1925	1926	1927	1928
I. Jordbruk och skogshushållning.					
Jordbruk	711	574	534	719	955
Skogshushållning	131	873	540	283	321
II. Industri och hantverk m. m.					
Gruvdrift och malmförädling (inbegripet järnbruk)	864	2,011	2,428	1,776	1,751
Jord-, sten- och glasindustri	1,937	844	854	3,189	897
Metall- och maskinindustri (inbegripet mekaniska verkstäder)	2,526	2,908	2,086	2,306	2,071
Trävaruindustri	753	2,657	2,844	3,412	3,085
Byggnadsverksamhet	1,292	2,231	2,390	2,610	2,927
Läder-, hår-, gummi- och dylik industri	97	141	211	195	180
Textilindustri	101	112	155	206	143
Beklädnadsindustri	99	88	132	140	178
Närings- och njutningsmedelsindustri	282	224	221	333	322
Kemisk-teknisk- och belysningsindustri	79	121	173	161	158
Trämasse- och pappersindustri	72	67	122	106	232
Grafisk industri	61	52	73	66	101
Industri och hantverk, ej särskilt specificerat	1,398	964	586	782	715
III. Sjöfart och fiske	628	696	603	394	357
IV. Handel och samfärdsel m. m.					
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	61	94	86	78	114
Butiks- och magasinspersonal	286	458	416	469	523
Hotell-, kafé- och restaurangrörelse	20	42	41	44	66
Landtransport	477	755	672	837	966
Allmän och litterär verksamhet	6	16	5	12	22
Handel och samfärdsel, ej särskilt specificerat	94	142	40	49	66
V. Husligt arbete	35	21	1	15	8
VI. Arbete ej hänförligt till annan grupp [1]	3,381	4,543	7,498	9,225	10,504
Summa	15,391	20,634	22,711	27,407	26,662

Beträffande förhållandet inom de särskilda yrkesgrupperna har kommissionen i sin skrivelse den 17 november 1927 anfört följande:

Gruvindustrien i mellersta Sverige lede allt fortfarande av tryckta konjunkturer. Visserligen hade några gruvor upptagit eller utökat driften, men andra företag hade nödsakats vidtaga åtgärder i motsatt riktning. De betydande driftsutökningar, som redan ägt rum eller som vore förestående vid de väster- och norrbottniska gruvfälten, beredde en viss lättnad inom denna gren av arbetsmarknaden genom nyanställning av gruvarbetare. Av arbetskraft från Bergslagen komme därvid dock endast yngre, yrkesskicklig arbetskraft i fråga.

Även inom *järnindustrien* rådde en tryckt konjunktur med flerstädes ojämn ordertillgång och intermittent drift.

Sågverksindustrien åtnjöte en god konjunktur med bättre försäljningspriser än år 1926. Den lokala arbetslösheten inom detta fack vore dock

[1]) Denna grupp torde i huvudsak omfatta grovarbetare.

fortfarande stor i norra Västerbotten och Norrbotten. Hopp funnes dock, att densamma inom de närmaste åren skulle kunna nedbringas.

Stenindustrien, som förorsakat stor arbetslöshet under första kvartalet 1927, hade raskt återhämtat sig och hade nu god sysselsättning för sin arbetarstam.

Inom sulfat- och sulfitindustrierna kunde en försämring i läget konstateras med avsevärt sänkta priser. Produktionen hade dock ej inskränkts, och arbetslöshet förefunnes ej inom dessa industrier. *Träsliperiindustrien* hade i än högre grad drabbats av nedgång i konjunkturen, som medfört ett flertal driftsnedläggelser med ty åtföljande arbetslöshet.

Inom *övriga industrier* torde läget kunna betecknas som normalt utan anmärkningsvärd arbetslöshet.

Arbetslöshet inom gruppen *affärsanställda* med dess från kristiden kvarstående överskott och stora tillopp av arbetskraft vore fortfarande till finnandes.

Livlig arbetstillgång under vintersäsongen 1927—1928 syntes kunna påräknas i *skogsbruket*.

Jordbruket, som under den gångna hösten på grund av ogynnsamma skördeförhållanden tidvis haft stort behov av arbetskraft, syntes i anseende till årets sämre skörderesultat icke komma att inverka lika gynnsamt på det allmänna läget, som fallet varit under föregående år med dess goda skörderesultat.

Den grupp, som återstode, nämligen *grovarbetare* i allmänhet, till vilken räknades alla sådana arbetslösa, som icke kunde hänföras till visst yrke, omfattade enligt senaste uppgifter över en tredjedel av hela antalet hjälpsökande arbetslösa. I en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse av den 6 november 1925 hade kommissionen anfört, att den dåvarande och närmaste tidens arbetslöshetsproblem i väsentlig mån kunde sägas vara ett grovarbetarproblem. Detta hade kommissionen funnit styrkt av utvecklingen sedan dess. Arbetare tillhörande denna grupp vore i allmänhet för sin sysselsättning i hög grad beroende av säsongarbeten. Den relativt betydande ansvällning av arbetslösheten, som kunde konstateras varje vinter, ginge till största delen ut över dessa arbetare.

I detta sammanhang har kommissionen även erinrat om vissa befolkningsstatistiska undersökningar, som nyligen utförts och av vilka det syntes framgå, att en ökning av de arbetsföra åldersklasserna vore att påräkna under en 10-årsperiod framåt för att sedan efterträdas av en fortgående minskning. Utan tvivel komme arbetslöshetsklientelet att i avsevärd mån under de närmaste åren rekryteras av ynglingar, som på grund av trängseln på arbetsmarknaden icke kunnat bereda sig arbete inom visst yrke. Många av dessa torde bliva nödsakade att hänvända sig till det allmänna med begäran om hjälp och på grund därav hänvisas att söka sin försörjning vid statliga nödhjälpsarbeten.

Den begränsade immigrationen till Amerikas Förenta stater torde även bidraga till ökat utbud av arbetskraft i Sverige.

I sin *skrivelse den 17 februari 1928* har kommissionen beträffande förhållandena på arbetsmarknaden uttalat, att desamma icke under den tid, som förflutit sedan kommissionen senast yttrat sig härom, undergått någon mera genomgripande förändring, ehuru läget givetvis i viss utsträckning rönt inverkan av de arbetskonflikter, som under nämnda tid uppkommit

inom vissa betydande exportindustrier. Vad anginge berörda konflikter syntes dessa icke omedelbart beröra den statliga hjälpverksamheten för de arbetslösa i annan mån än att arbetare tillhörande de i konflikterna direkt indragna yrkena avstängts från åtnjutande av statlig arbetslöshetshjälp. Bortsåge man från nämnda konflikter, kunde man fortfarande konstatera ett jämförelsevis fördelaktigt ekonomiskt konjunkturläge. Det oaktat rådde dock en relativt omfattande arbetslöshet.

Kommissionen har i detta sammanhang särskilt framhållit, att den redan förut bekymmersamma ställningen på arbetsmarknaden i Norrbottens län under senaste tiden ytterligare försämrats. I anledning härav har kommissionen lämnat en utförligare översikt för arbetslöshetsfrågans utveckling och läge i nämnda län allt sedan år 1925, för vilken översikt jag emellertid här ej torde behöva redogöra.

Beträffande *kostnaderna för kommissionens verksamhet under nu löpande budgetår* har kommissionen i sin skrivelse den 17 november 1927 anfört i huvudsak följande.

Vid budgetårets ingång den 1 juli 1927 hade — efter avdrag av reserverade belopp — för kommissionens verksamhet stått till förfogande 5,579,635 kronor 91 öre, varav hos statskontoret innestått 3,428,072 kronor 42 öre. 1927 års riksdag hade för budgetåret 1927—1928 anvisat 5,000,000 kronor. Under tiden juli—oktober 1927 hade 1,603,646 kronor 90 öre disponerats. Den 1 november 1927 skulle alltså hava varit tillgängligt ett belopp av i runt tal 8,900,000 kronor. Därifrån borde emellertid avräknas ett belopp av 500,000 kronor såsom utgörande delvis på längre tid bundna och delvis osäkra fordringar ävensom värde å inventarier. Det disponibla beloppet den 1 november 1927 syntes därför icke böra beräknas högre än till 8,400,000 kronor.

Över kommissionens *faktiska* utbetalningar under tiden juli—oktober 1927 samt de *beräknade* utbetalningarna under tiden november 1927—juni 1928 har kommissionen i omförmälda skrivelse den 17 november 1927 framlagt följande sammanställning.

Månad	A. K:s arbetsplatser, förvaltning och revision	Statskommunala arbeten	Understödsverksamhet, kurser, odlingsbidrag	Summa	Antal anställda arbetare
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1927					
Juli	344,190	—	11,983	356,173	3,162
Augusti	391,104	—	—	391,104	2,964
September	366,247	105,972	—	472,219	2,582
Oktober	322,945	16,800	—	339,745	2,680
November	362,500	19,600	85,000	467,100	3,600
December	437,500	25,200	10,000	472,700	4,400
1928					
Januari	562,500	33,600	10,000	606,100	5,700
Februari	687,500	39,200	10,000	736,700	6,900
Mars	625,000	33,600	10,000	668,600	6,200
April	500,000	30,800	—	530,800	5,100
Maj	375,000	22,400	—	397,400	3,800
Juni	250,000	14,000	—	264,000	2,500
Summa	5,224,486	341,172	136,983	5,702,641	—

I anslutning till de sålunda beräknade utgifterna har kommissionen, såsom redan förut blivit omnämnt, framhållit att, då den 1 november 1927 för kommissionens verksamhet funnits disponibelt ett belopp av i runt tal 8,400,000 kronor samt verksamheten under tiden november 1927—juni 1928 beräknats draga en kostnad av omkring 4,150,000 kronor, vid nästkommande budgetårs ingång kunde beräknas vara tillgängligt ett belopp av omkring 4,250,000 kronor. Kommissionen har därvid förutsatt, att den statliga arbetslöshetshjälpen liksom hittills huvudsakligen skulle lämnas i form av arbete vid statliga och statskommunala nödhjälpsarbeten. Under denna förutsättning har kommissionen anfört, att de statliga nödhjälpsarbetena i första hand vore avsedda att förläggas till de allmänna skogarna. I den mån dessa icke beredde arbetstillfällen i tillräcklig omfattning, torde enligt kommissionen flottledsarbeten i Norrland, allmänna vägarbeten och andra lämpliga arbeten böra tillgripas. Därest tillgängliga arbeten icke komme att nöjaktigt motsvara behovet, syntes även en viss begränsad kontantunderstödsverksamhet kunna ifrågakomma. Till utgångspunkt för kalkylerna hade därjämte tagits vissa antaganden rörande antalet i statliga, respektive statskommunala nödhjälpsarbeten anställda arbetare. Kommissionen hade därvid beräknat, att densamma vid den tidpunkt, då arbetslösheten förmodades nå sin höjdpunkt, skulle kunna genom arbete bisträcka omkring 7,000 personer eller drygt 1,000 flera än närmast föregående år. De rent kommunala åtgärderna till arbetslöshetens bekämpande syntes som regel hava en lika stor eller något mindre omfattning än de statliga. Det kunde antagas, att vid ifrågavarande tidpunkt sammanlagt omkring 50 % av anmälda arbetslösa skulle erhålla sysselsättning vid genom statens eller kommunernas försorg anordnade nödhjälpsarbeten.

I sin den 17 februari 1928 dagtecknade skrivelse har kommissionen meddelat, att under de senaste tre månaderna icke inträffat några omständigheter av natur att påkalla någon omjustering av de utav kommissionen i november 1927 gjorda beräkningarna rörande kostnaderna för kommissionens verksamhet under innevarande budgetår.

Förslag till ändrade bestämmelser angående bidrag till statskommunala arbeten.

I sistnämnda skrivelse har kommissionen vidare föreslagit viss *ändring i gällande bestämmelser om statsbidrag till kommunala arbetsföretag*, de s. k. statskommunala nödhjälpsarbetena.

Innan jag ingår på kommissionens förslag i berörda hänseende, ber jag att få lämna en kort redogörelse för uppkomsten av det slag av nödhjälpsarbeten, som benämnas statskommunala arbeten, samt de regler, som gälla rörande statsbidrag till dylika arbeten.

Frågan om statsbidrag till nödhjälpsarbeten, som av kommunerna anordnades i egen regi, bragtes under Kungl. Maj:ts prövning genom *skrivelse från arbetslöshetskommissionen den 23 december 1921* rörande hjälpverksamheten och dess fortsatta bedrivande. Kommissionen anförde däri, bland annat, att vissa städer gjort framställning om rätt att själva få anordna nödhjälpsarbeten och därvid sysselsätta understödda arbetslösa på villkor att de som till-

skott till de arbetslösas arbetslön av statsmedel utfinge samma belopp, som eljest skulle kommit de arbetslösa till del såsom bidrag till det kontanta understödet. Ehuruväl kommissionen fann de sålunda gjorda framställningarna behjärtansvärda och stående i överensstämmelse med den dittills förda arbetslöshetspolitikens principer att hellre bereda arbete än understöd, ansåg sig kommissionen dock icke kunna förorda desamma. Understöd av statsmedel i denna form kunde nämligen enligt kommissionens mening lätt få karaktären av statssubventioner till kommunal företagarverksamhet och försvåra kontrollen av hjälpverksamhetens olika grenar.

Gent emot kommissionens uppfattning av ifrågavarande spörsmål framfördes avvikande mening av tre ledamöter i kommissionen, riksdagsmännen E. O. Hagman och K. W. Holmström samt kanslirådet G. H. von Koch.

Hagman och *Holmström* anförde i ett gemensamt avgivet yttrande huvudsakligen följande.

Den dåvarande hjälpverksamheten för arbetslösa hade med rätta förlagt sin tyngdpunkt till beredande av arbetstillfällen. På grund av den enastående omfattning arbetslösheten erhållit hade i stigande grad framträtt svårigheter för arbetslöshetskommissionens organ att omhändertaga och bereda arbete för alla arbetslösa, som behövde och kunde beredas arbete inom den ram, som tillgängliga medel uppdroge. Bland andra åtgärder till dessas avhjälpande hade föreslagits, att även kommuner skulle kunna erhålla bidrag av statsmedel för nödhjälpsarbetens igångsättande. Att en dylik möjlighet borde beredas framhölles med styrka från åtskilliga kommuner. Särskilt där den kontanta understödsverksamheten vore omfattande, hade det synts de kommunala myndigheterna mindre tillfredsställande, att tusentals kronor dagligen utbetalades utan annan motprestation än inskrivningskortets stämpling på ortens arbetsförmedlingsanstalt. Kommissionens majoritet hade icke ansett sig kunna förorda en dylik utväg, därför att densamma lätt skulle komma att leda till en kommunal företagarverksamhet i stor skala. Ehuru reservanterna medgåve, att från flera kommuners sida under de sista månaderna framkommit ett mycket kraftigt arbetsintresse, som med hänsyn till den omfattande understödsverksamheten krävt att kunna på föreslaget sätt erhålla statsarbeten för genomförandet av vissa önskade kommunala arbeten i egen regi, ansåge reservanterna sig icke i denna fråga böra instämma med kommissionens majoritet. En anordning med statsbidrag till rent kommunala nödhjälpsarbeten behövde icke medföra några risker, om man införde nödiga garantier, men skulle medföra dels ett ersättande av improduktiva understöd med nyttigt arbete, dels en avlastning från kommissionens till bristningsgränsen engagerade organ.

Hagman och Holmström tillstyrkte därför, att kommuner, som vore villiga att hellre igångsätta nödhjälpsarbeten än bedriva kontant understödsverksamhet, borde därtill kunna erhålla de bidragsbelopp av statsmedel, *som under andra förhållanden skulle utgått som understöd.* För förebyggande av missbruk och för vinnande av enhetlighet borde emellertid arbetslöshetskommissionen tillerkännas ett mycket starkt inflytande på de förhållanden, varunder dylikt statsbidrag kunde utgå. Kommissionen borde sålunda pröva projekterat arbetsföretags lämplighet samt besluta om statsbidrags utgående och upphörande. Lönerna syntes lämpligen böra sättas lika med dem, som utginge vid statens nödhjälpsarbeten.

von Koch instämde i syftet med Hagmans och Holmströms reservation, dock under förklaring att han ej kunde överblicka konsekvenserna av deras förslag. Enligt von Koch skulle väsentliga fördelar vinnas, om statens medverkan till arbetslöshetens bekämpande framför allt avsåge att understödja landstingens och kommunernas egna ansträngningar att bereda arbete. Vid en eventuell utredning av denna fråga borde särskilt undersökas, huruvida ej statsmedel företrädesvis kunde användas (som lån eller understöd) till sådana för respektive samhällen nödvändiga företag, som i allt fall under de närmaste åren måste komma till stånd.

I proposition nr 11 till 1922 år riksdag angående anslag för bekämpande av arbetslösheten förordade dåvarande *chefen för socialdepartementet* införandet av möjlighet till statsbidrag till kommunala nödhjälpsarbeten. Han yttrade i detta ämne i huvudsak följande.

Mot förslaget angående kommunala nödhjälpsarbeten syntes ur principiell synpunkt intet vara att erinra, enär det vore bättre med nödhjälpsarbeten än med kontant understöd. Ett genomförande av förslaget vore emellertid så till vida betänkligt, att det innebure ett avsteg från regeln att icke subventionera rent kommunal verksamhet. Emellertid innebure även det av kommissionen tillämpade systemet, enligt vilket statsarbetena övertoge utförandet av kommunala arbeten och bestrede kostnaderna därför med dels statliga och dels kommunala medel, i realiteten en statssubvention. Nyheten vore alltså mera formell än reell. Det föreliggande nödläget motiverade väl en undantagsåtgärd, ägnad att verksamt bidraga till arbetslöshetens bekämpande. De statliga nödhjälpsarbetena kunde icke utan allvarlig risk utökas. Ville man fullfölja arbetslinjen, hade man därför ingen annan utväg än den av kommissionens reservanter förordade. Därigenom vunnes ock, att man främjade företag, som vore av direkt nytta för kommunerna, vilket ofta i mindre grad vore förhållandet med de statliga nödhjälpsarbetena.

Departementschefen förutsatte, att kommissionen skulle enligt av Kungl. Maj:t meddelade direktiv pröva från kommunerna inkommande förslag till arbeten, begränsa statsbidraget per anställd arbetslös till vad skäligen kunde beräknas eljest utgå i statsbidrag till understöd, reglera arbetsförhållandena i anslutning till de för jämförliga statsarbeten gällande grunder och i allmänhet övervaka, att statsmedel icke användes i vidare mån, än det oundgängliga hjälpbehovet krävde.

Vid behandlingen av berörda proposition uttalade sig *riksdagen* (skrivelse nr 291) — i överensstämmelse med vad statsutskottet i detta avseende hemställt — rörande förslaget om statsbidrag till ifrågavarande arbeten på följande sätt:

»Riksdagen har vid övervägandet av detta förslag funnit, att beaktansvärda skäl kunna anföras såväl för som mot detsamma. Såsom kommissionsmajoriteten framhåller, äro sålunda de flesta kommuner näppeligen så utrustade, att de kunna vara i stånd att självständigt planlägga, utföra och övervaka nödhjälpsarbeten av mera krävande art. En minskning av de statliga och en ökning av de kommunala nödhjälpsarbetena kunde också äventyra den överblick och enhetlighet på detta område, som uppnåtts genom den hittillsvarande organisationen och som är av stor vikt även vid det planmässiga genomförandet av en kommande avveckling. Slutligen kunde befaras, att förslaget i tillämpningen skulle medföra ett stimulerande av

det kommunala arbetsintresset i högre grad, än som påkallades för arbetslöshetens rationella bekämpande, varigenom såväl statens som kommunernas finanser bleve lidande.

Å andra sidan synes det emellertid riksdagen vara i hög grad önskvärt att på den nu anvisade vägen möjliggöra en begränsning av den oberäknat stora statliga organisation, som måst improviseras för de statliga nödhjälpsarbetena. Även om man vid dessa kunnat i viss mån använda kommunernas egna tekniska organ, så synes dock utnyttjandet av dessa kunna ske i större utsträckning genom accepterande av det nu föreliggande förslaget. Den decentralisering av arbetsledningen, som genom detsamma skulle vinnas, lärer snarast komma att underlätta en blivande fullständig avveckling av nödhjälpsarbetena, då staten för de under kommunal regi bedrivna arbetena icke åtager sig några kontraktsförbindelser och sålunda lättare kan, när helst ställningen på arbetsmarknaden icke längre anses påkalla deras bedrivande, genom understödsverksamhetens inställande upphöra med sitt bidragslämnande. Med hänsyn i övrigt till de av minoriteten av arbetslöshetskommissionen och departementschefen anförda skälen ansluter sig riksdagen därför till den av dem intagna ståndpunkten. De ovan berörda risker av organisatorisk och finansiell art, som en förändring på denna punkt kunde medföra, lära i allt väsentligt kunna förebyggas genom arbetslöshetskommissionens allmänna befogenhet att kontrollera kommunernas hjälpverksamhet samt genom de av departementschefen angivna begränsningarna för kommunernas rörelsefrihet. Särskilt anser sig riksdagen böra framhålla vikten av *att* medgivande till arbeten av ifrågavarande slag lämnas endast i den mån arbetslöshetens rationella bekämpande det påkallar, *att* uttagningen av arbetslösa till desamma sker enligt de för statliga nödhjälpsarbeten gällande principer, *att* lönerna icke överstiga de för statliga nödhjälpsarbeten å orten vederbörligen fastställda, *samt att* i statsbidrag till dessa löner icke lämnas högre belopp än som skulle hava utgått, därest vid dessa arbeten anställda uppburit understöd.»

Den 7 juli 1922 utfärdade Kungl. Maj:t *kungörelse (nr 419) angående statsbidrag till arbetslöshetshjälp.* I andra kapitlet av denna kungörelse intogos bestämmelser om statsbidrag till statskommunala nödhjälpsarbeten. I enlighet med dessa bestämmelser, som anslöto sig till de av 1922 års riksdag godkända direktiven och som sedermera icke undergått någon förändring, gälla för närvarande i ämnet följande föreskrifter.

Kommun, som anordnat arbetsföretag för beredande av arbete åt sådana medellösa arbetslösa, som enligt första kapitlet i kungörelsen äro berättigade till arbetslöshetshjälp från staten, kan under vissa förutsättningar, efter beslut av statens arbetslöshetskommission, för ändamålet åtnjuta statsbidrag från förefintligt anslag till arbetslöshetens bekämpande. Kommun, som ämnar anordna arbetsföretag och önskar för sådant ändamål komma i åtnjutande av statsbidrag, har att, innan verksamheten påbörjas, inhämta arbetslöshetskommissionens medgivande därtill samt hos kommissionen göra ansökan om statsbidrag. Vid kommunens framställning skall fogas dels redogörelse enligt närmare angivna regler angående det tillämnade företaget, dels ock vederbörande arbetslöshetskommittés yttrande rörande företagets ändamålsenlighet och betydelse för arbetslöshetens bekämpande. Det ankommer på arbetslöshetskommissionen att vid prövningen av dylik ansökan taga hänsyn ej mindre till arbetslöshetens art och omfattning inom kommunen, till de övriga åtgärder,

som inom densamma må vara vidtagna för arbetslöshetens bekämpande, samt till företagets lämplighet för detta syfte, än även till kommunens ekonomiska kraft och till beloppet av de statsmedel, som stå till förfogande. Ej må enligt kungörelsen statsbidrag beviljas till visst arbetsföretag, med mindre företagets anordnande prövas i hög grad påkallat för arbetslöshetens ändamålsenliga bekämpande. Vid beviljande av statsbidrag har arbetslöshetskommissionen att meddela närmare bestämmelser och villkor för företagets anordnande och bedrivande och för arbetslösas anvisande till arbete, i vilket sistnämnda hänseende enahanda grunder skola komma till tillämpning, som gälla för statens nödhjälpsarbeten. Har statsbidrag beviljats, äger kommissionen att övervaka verksamheten, varvid särskilt bör tillses, att statsmedel icke användas i vidare mån än hjälpbehovet kräver, och kommissionen må, om anledning därtill föreligger, besluta, att sådant bidrag ej vidare skall utgå.

I fråga om den omfattning, i vilka statskommunala nödhjälpsarbeten förekommit, ber jag att få hänvisa till de tablåer, som jag i det föregående återgivit.

Vid beviljande av statsbidrag har arbetslöshetskommissionen även att fastställa avlöningens belopp per dag och arbetare, med iakttagande att arbetslönerna ej må överstiga de för statens nödhjälpsarbeten i orten vederbörligen bestämda. Sistnämnda löner fastställas, enligt av riksdagen meddelade direktiv, av arbetslöshetskommissionen för de olika kommunerna under vederbörligt hänsynstagande till de inom respektive kommuner i öppna marknaden gällande grovarbetarlönerna. Då de statliga nödhjälpsarbetena bedrivas såsom ackordsarbeten, avser det av kommissionen för viss ort fastställda lönebeloppet endast att motsvara den lön, som vid genomsnittlig arbetsprestation bör kunna uppnås. Tid efter annan vidtager kommissionen en revision av grovarbetarlönerna, och i anslutning härtill justeras nödhjälpslönerna. För närvarande är den högsta nödhjälpslönen per dag 6 kronor 10 öre och den lägsta 3 kronor 45 öre. Enligt vad nyss nämnts äro dessa löner även normerande för lönerna vid de statskommunala nödhjälpsarbetena.

Statsbidrag till kommunalt arbetsföretag utgår för det antal hela arbetsdagar, under vilka arbete vid företaget beredes arbetslösa, med högst det belopp för varje dag och arbetslös, som, därest kontant arbetslöshetsunderstöd utgått, kan antagas hava tillkommit kommunen såsom statsbidrag till sådant understöd åt de i företaget anställda arbetslösa. På grund av dessa bestämmelser kan statsbidraget för dag och arbetslös som regel uppgå till högst 1 krona för dag för icke familjeförsörjare samt för barnlös familjeförsörjare till högst 1 krona 50 öre för dag. För familjeförsörjare med barn kan utöver sistnämnda belopp utgå ett statsbidrag av högst 30 öre för varje inom eller utom äktenskapet fött barn. — Efter särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut kan dock statsbidraget utgå med högre belopp.

Vid *1927 års riksdag* väcktes fråga om ändrade grunder för statsbidrag till de statskommunala nödhjälpsarbetena. Sålunda anfördes i en reservation till statsutskottets utlåtande nr 138 — vari behandlades Kungl. Maj:ts

proposition om anslag för budgetåret 1928—1929 till bekämpande av arbetslösheten — bland annat följande.

Statskommunala arbetsföretag hade, i synnerhet under de senaste åren, kommit till användning i ökad omfattning. Då arbetena så gott som undantagslöst vore belägna inom vederbörande hemortskommuner, lämpade de sig särskilt väl för beredande av sysselsättning för familjeförsörjare, vilka i allmänhet hade svårt att under längre tid vistas borta från sina hem. Då det gällde att bereda hjälp för arbetslösa i vidgad omfattning, erbjöde enligt reservanterna dessa arbetsföretag mycket goda möjligheter. Gällande bestämmelser om statsbidrag till dessa arbeten vore emellertid onödigt invecklade och medförde kontrollsvårigheter för kommissionen.

Procentuellt taget vore bidragen i de olika lönegrupperna ojämna och knappast rationellt avvägda. Det syntes näppeligen kunna anföras bärande skäl, för att — såsom bleve följden av nuvarande bestämmelser — kommuner med lågt löneläge skulle åtnjuta ett relativt mindre bidrag än en kommun med högre sådant läge.

Därför förordades i reservationen, att bestämmelserna i ämnet måtte omformuleras så, att statsbidraget till statskommunalt arbetsföretag komme att utgå med en bestämd procentsats av nödhjälpslönen i vederbörande kommun. Denna procentsats syntes böra sättas till 50.

Förenämnda reservation blev av riksdagen avslagen.

I en till mig under våren 1927 ingiven skrift ifrågasatte kanslirådet *G. H. von Koch* bland annat, huruvida icke statsbidrag till statskommunala nödhjälpsarbeten borde få utgå med högre belopp än nu vore fallet, dock icke med mera än 50 % av nödhjälpslönen.

I häröver den 20 april 1927 avgivet utlåtande förklarade arbetslöshetskommissionen, att kommissionen principiellt icke hade något att erinra mot detta förslag. Kommissionen ansåge emellertid lämpligast, att nuvarande bestämmelser tills vidare bibehölles oförändrade i avvaktan på resultatet av pågående sakkunnigutredning.

Enligt beslut den 5 augusti 1927 fann Kungl. Maj:t, med avseende å vad kommissionen anfört, von Kochs framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kommissionen har nu i sin skrivelse den 17 februari 1928 anfört, att, enligt vad erfarenheten gåve vid handen, det för närvarande utgående statsbidraget till kommunala arbetsföretag vore alltför knappt och att kommunerna utan tvivel på grund därav i många fall avhållit sig från att i den utsträckning, som varit möjlig och önskvärd, begagna den möjlighet till arbetslinjens främjande inom hjälpverksamheten, som ifrågavarande hjälpform eljest erbjöde. Då en ändring av gällande bestämmelser rörande statsbidrag till statskommunala arbeten icke i övrigt skulle medföra någon omläggning av hjälpformen, har kommissionen därför hemställt, att bestämmelserna om storleken av det utgående statsbidraget till kommunala arbetsföretag måtte från och med den 1 juli 1928 ändras på följande sätt.

Statsbidrag till dylikt arbetsföretag borde få utgå med intill 50 % av det belopp, som sammanlagt i lön utbetalats till de arbetslösa, vilka vid före-

taget beretts arbete. Därvid skulle dock iakttagas, att statsbidraget för dag och person ej finge uppgå till högre belopp än 50 % av den för företaget fastställda nödhjälpslönen och ej heller överstiga ett belopp av 3 kronor. Där särskilda omständigheter sådant påkallade, skulle dock Kungl. Maj:t kunna medgiva, att statsbidraget finge utgå med högre belopp än de sålunda föreslagna.

I anledning av vad arbetslöshetskommissionen sålunda hemställt rörande ändrade grunder för statsbidrag till statskommunala arbeten har yttrande inhämtats från *socialstyrelsen*, som i anledning härav i ett den 4 mars 1928 dagtecknat utlåtande anfört i huvudsak följande.

Enligt vad tillgängliga statistiska uppgifter utvisade hade möjligheten att anordna statskommunala nödhjälpsarbeten under de senare åren kommit att utnyttjas i stigande omfattning. Jämsides härmed hade gått en utvidgning av de rent statliga nödhjälpsarbetena, medan däremot av kommunerna själva bedrivna nödhjälpsarbeten visat tendens till minskning. En förskjutning hade sålunda gjort sig gällande, vilken skulle tyda på att kommunerna i många fall funnit det förmånligt att vid anordnandet av nödhjälpsarbeten utnyttja statens stöd och underkasta sig dess kontroll. Å andra sidan hade åtskilliga kommuner tillgripit kontantunderstöd åt arbetslösa av fattigvårdsmedel i avsevärd utsträckning.

Arbetslöshetskommissionens förevarande förslag åsyftade att genom höjning av statsbidraget till statskommunala arbeten öka kommunernas benägenhet att anordna sådana. Till grund för beräkningen av statsbidraget skulle nu läggas den av kommissionen för vederbörande ort fastställda nödhjälpsarbetarlönen. Då denna beräkningsgrund erbjöde en vidare latitud för statsbidragets anpassning än den nu tillämpade skulle den medföra större möjligheter för kommissionen att med kommuner träffa uppgörelse om statskommunala arbetens anordnande.

Till ledning för ett bedömande av huru maximiunderstödet per man (familjeförsörjare) och dag skulle ställa sig enligt det nuvarande och det föreslagna beräkningssättet har socialstyrelsen meddelat efterföljande uppställning:

Orter med nödhjälpslön (ackord) av:	Statens maximibidrag per man och dag (familjeförsörjare) till statskommunala arbeten:					
	nuvarande kr.		% av lönen	föreslaget kr.		% av lönen
Kronor 6.10 (8)[1]	2	—	33	3	—	49
» 5.60 (7)	1	75	31	2	80	50
» 4.95 (6)	1	50	30	2	48	50
» 4.25 (5)	1	25	29	2	13	50
» 3.70 (4)	1	—	27	1	85	50
» 3.45 (3.50)	—	88	26	1	73	50

Medan sålunda statsbidragets maximibelopp för närvarande växlade från 88 öre på billigaste ort till 2 kronor på dyraste ort, skulle detsamma enligt förslaget kunna utgå med lägst kronor 1:73 och högst 3 kronor. I förhållande till den av kommissionen fastställda normala nödhjälpslönen vid ackordsarbete utgjorde statsbidragets maximum nu 33 %; enligt förslaget skulle det

[1]) Siffrorna inom parentes ange den av arbetslöshetskommissionen fastställda grovarbetarlönen.

överallt — dock efter prövning i varje fall — kunna nå upp till 50 %. Ökningen bleve relativt störst för de billigare orterna med 85 à 90 % och minst för den dyraste ortsgruppen, där den uppginge till 33 %. Den absoluta höjningen varierade mellan 85 öre för de billigaste ortsgrupperna och omkring 1 krona för de dyrare. I stort sett innebure förslaget en genomgående höjning i utjämnande riktning till förmån för kommuner med låga arbetslöner. Ifrågasättas kunde emellertid, huruvida icke det med förslaget avsedda syftet kunde i tillräcklig mån vinnas, även om det absoluta maximibidraget sattes något lägre än det av kommissionen föreslagna beloppet av 3 kronor; en sådan ytterligare begränsning kunde vara befogad med hänsyn till de största kommunernas starkare ekonomiska bärkraft.

I vad mån denna förhöjning av statsbidraget kunde komma att i tillämpningen utnyttjas av kommuner inom olika dyrhetskategorier, undandroge sig givetvis socialstyrelsens närmare bedömande. Det syntes dock sannolikt, att inom de stora och medelstora stads- och industrisamhällena, av vilka redan många med fördel använde sig av de statskommunala arbetena, intresset för desamma komme att stegras. I flertalet andra kommuner skulle väl framgent som hittills förhållandena i allmänhet ej anses påfordra några särskilda åtgärder för arbetslöshetens bekämpande. I icke så få fall syntes emellertid såväl mindre stads- och industrisamhällen som rena landsbygdskommuner även i fortsättningen komma att ställas inför behovet av arbetslöshetslindrande anordningar, och de statskommunala arbetena torde då komma att oftare tillgripas, därest den nu föreslagna statsbidragshöjningen, som särskilt för sistnämnda kommuners del vore relativt sett ganska avsevärd, bleve genomförd. Socialstyrelsen delade alltså arbetslöshetskommissionens uppfattning, att den föreslagna anordningen skulle vara ägnad att bidraga till ökad användning av s. k. statskommunala arbeten, vilket torde erbjuda vissa fördelar med hänsyn till önskvärdheten av att kunna smidigt anpassa hjälpverksamheten efter olika orters och årstiders växlande behov samt att undvika kostsam förflyttning av sådana arbetslösa, som behövde bevaras för och bevara kontakten med arbetsmarknaden i hemorten.

Vidare har socialstyrelsen i förevarande fråga anfört följande.

En ökad användning av statskommunala arbeten med förhöjt statsbidrag skulle uppenbarligen komma att medföra större anspråk på statsmedel för denna hjälpform, än som eljest behövt beräknas för densamma. Å andra sidan borde som följd härav inträda minskning i anspråken på statsbidrag för andra former av arbetslöshetshjälp. En förutsättning härför vore emellertid, att icke statsbidragsförhöjningen skulle komma att öka den i 1922 års riksdagsskrivelse framhållna risken för »ett stimulerande av det kommunala arbetsintresset i högre grad, än som påkallades för arbetslöshetens rationella bekämpande, varigenom såväl statens som kommunernas finanser bleve lidande». Det vore denna risk, som hade föranlett riksdagen att ytterligare understryka departementschefens uttalande rörande behovet av effektiv kontroll; till följd härav hade också understödsförfattningens bestämmelser om statskommunala arbeten kommit att innehålla ganska detaljerade föreskrifter i sådant syfte.

Huruvida de uttalade farhågorna i större mån visat sig grundade, vore för socialstyrelsen svårt att avgöra. Uttagningen av de arbetslösa till såväl statliga som statskommunala arbeten verkställdes i orterna av vederbörande kommunala organ, och arbetslöshetskommissionens kontrollmöjligheter syntes därvidlag vara ungefär lika i båda fallen. Men vid de statliga nödhjälpsarbetena utövade kommissionen ledningen genom egna tjänstemän, vilket

givetvis gåve kommissionen ytterligare tillfälle till kontroll gentemot obehörigt utnyttjande av arbetslöshetshjälp. Åtskilligt tydde på att en del kommuner sökt till statskommunala och möjligen även statliga nödhjälpsarbeten överföra individer, som rätteligen varit att hänföra till andra vårdområden. De av socialstyrelsen i samband med arbetslöshetsräkningen verkställda men ännu ej slutförda lokala undersökningarna av arbetslöshetens karaktär och orsaker syntes sålunda giva vid handen, att i statskommunala nödhjälpsarbeten oftare än i rent statliga nödhjälpsarbeten förekomme personer med fysiska brister och därigenom nedsatt arbetsduglighet, samt att vid de kommunala nödhjälpsarbetena ofta sysselsattes arbetare, som under normala förhållanden endast med svårighet skulle kunna själva skaffa sig utkomst. Vid en nyligen i Stockholm gjord kommunal undersökning av klientelet å nödhjälpsplatserna hade det visat sig, att omkring femton procent av de till statskommunalt och kommunalt nödhjälpsarbete hänvisade arbetslösa i tre års tid och däröver praktiskt taget endast haft nödhjälpsarbetena att trygga sig till. En tidigare undersökning å samma ort hade redan klargjort förekomsten bland arbetslöshetskommitténs klientel av en s. k. särklass, vilken omslöte personer utan större förutsättningar att på egen hand kunna skaffa sig arbete. Dylika och andra omständigheter syntes göra det angeläget att med skärpt uppmärksamhet granska klientelet speciellt vid de statskommunala arbetena samt eventuellt vid medgivande av dylika arbeten genom specialbestämmelser söka förhindra, att denna hjälpform — särskilt om den understöddes med ökat statsbidrag — komme att omfatta även personer, som rätteligen borde helt omhändertagas av kommunerna själva.

Medelsbehov 1928—1929.

Vad härefter angår spörsmålet om *erforderliga medel för budgetåret 1928—1929* har kommissionen i sin skrivelse den 17 februari 1928 förklarat, att kommissionen icke ansåge sig böra ifrågasätta någon ändring i sitt i nämnda hänseende i skrivelsen den 17 november 1927 framställda och av mig förut relaterade förslag, enär kommissionen alltjämt räknade med att läget på arbetsmarknaden komme att i stort sett gestalta sig på sätt kommissionen i sistnämnda skrivelse antagit. Den av kommissionen föreslagna ändringen i föreskrifterna om statsbidrag till kommunala arbetsföretag vore icke av beskaffenhet att nödvändiggöra en höjning av det tidigare beräknade anslagsbeloppet.

Kommissionen har därför i skrivelsen den 17 februari 1928 hemställt om utverkande av innevarande års riksdag av ett belopp å 3,000,000 kronor till bestridande av statens kostnader för arbetslöshetens bekämpande under budgetåret 1928—1929.

Arbetslöshetsförsäkringsfrågan.

Såsom förut nämnts anförde jag vid min förberedande anmälan av frågan om anslag till arbetslöshetens bekämpande, att de sakkunniga, som vore sysselsatta med utredning rörande frågan om arbetslöshetsförsäkring, ännu icke hade avlämnat sitt betänkande och att det därför syntes uteslutet, att förslag om dylik försäkring skulle kunna föreläggas 1928 års riksdag. Med anledning av en av mig framställd förfrågan har nu de sakkunnigas ordförande i skrivelse av den 6 februari 1928 angående de sakkunnigas arbete anfört följande.

Arbetet hade i stort sett kunnat avslutas med de sammanträden, som pågått under tiden 9 januari—1 februari innevarande år. Det återstode

emellertid för sekretariatet att utforma vissa delar av betänkandet. Sedan denna utformning verkställts, komme de sakkunniga att ånyo sammanträda under någon kortare tid, huvudsakligen för att taga slutlig ståndpunkt till vissa detaljspörsmål. Såvitt för det dåvarande kunde bedömas, syntes betänkandet kunna avlämnas under loppet av mars månad 1928.

De sakkunniga hade utarbetat alternativa förslag till såväl obligatorisk som frivillig arbetslöshetsförsäkring med tillhörande lagtexter, avseende även offentlig arbetsförmedling och reservarbeten. I detta arbete hade samtliga sakkunniga deltagit oberoende av sin principiella uppfattning rörande frågan om arbetslöshetsförsäkringens lämplighet eller olämplighet. Betänkandet hade icke utformats såsom ett majoritetsbetänkande med till detsamma fogade reservationer utan i stället avfattats så, att beträffande varje särskild fråga de olika meningar, som kommit till uttryck bland de sakkunniga, framlagts och därvid även på alla viktigare punkter utformats i lagtext.

Departementschefen.

Av den utredning, som lämnats av statens arbetslöshetskommission, lärer framgå, att åtgärder från statens sida till bekämpande av arbetslösheten bliva nödvändiga jämväl under nästkommande budgetår. Förhållandena på arbetsmarknaden äro i åtskilliga hänseenden ganska osäkra, och arbetslöshetens omfattning är alltjämt betydande. Innehållet i nyssberörda skrivelse från arbetslöshetsförsäkringssakkunnigas ordförande giver vid handen, att någon proposition angående arbetslöshetsförsäkring icke kan framläggas till årets riksdag. De statliga åtgärderna i anledning av arbetslösheten måste på grund härav under nästa budgetår bedrivas under i huvudsak samma former som under de senaste åren.

Arbetslöshetskommissionens och socialstyrelsens nyss återgivna uttalanden hava bekräftat den under senare tiden gjorda erfarenheten, att s. k. statskommunala arbeten innebära en synnerligen lämplig form för hjälp åt arbetslösa. Jämförda med de statliga nödhjälpsarbetena innebära de statskommunala arbetena bland annat den fördelen, att arbetarna i större utsträckning kunna förbliva å sina hemorter och därigenom lättare uppehålla förbindelsen med den normala arbetsmarknaden, samt att statens kostnader nedbringas, samtidigt som det kommunala intresset engageras för arbetenas övervakande och rationella ledning. I förhållande till den kontanta understödsverksamhet, som från vissa kommunala håll eftersträvas, erbjuda de statskommunala arbetena samtliga de fördelar, som sedan länge i vårt land — enligt min mening med rätta — ansetts tillkomma den s. k. arbetslinjen i förhållande till understödslinjen. Ofta är det därjämte lättare beträffande de kommunala än de statliga arbetena att finna arbetsuppgifter av ur olika synpunkter lämplig beskaffenhet.

Att oaktat dessa omständigheter de statskommunala arbetena icke kommit att intaga en större plats inom hjälpverksamheten än som faktiskt skett, lärer till stor del hava berott därpå, att gällande regler för statsbidrag till dylika arbeten lett till att största delen av kostnaderna för desamma kommit att åvila kommunerna. Arbetslöshetskommissionen och socialstyrelsen hava ju också uttalat den uppfattningen, att en ändring av villkoren på sätt kommissionen föreslagit kunde väntas leda till en icke oväsentlig ökning av dessa hjälparbeten. Skälen för de gällande restriktiva bestämmelserna beträffande stats-

bidrag i detta hänseende hava anförts i det föregående. Utvecklingen lärer emellertid hava visat, att dessa bestämmelser numera icke kunna anses nödvändiga att bibehålla. Det behöver enligt min mening knappast befaras, att en höjning av statsbidraget skulle komma kommunerna att vidtaga arbeten i onödigt stor omfattning. Att arbetslöshetshjälpen i viss mån kommit att gagna andra företagare än staten har beträffande denna liksom andra hjälpformer redan för närvarande icke kunnat undvikas. Med hänsyn till vad nyss anförts rörande arbetslinjens företräden lärer det icke heller kunna i och för sig anses oberättigat, att staten genom att bidraget till statskommunala arbeten sättes högre än bidraget till kontantunderstöden uppmuntrar den förra hjälpformen.

På sålunda anförda skäl finner jag mig böra tillstyrka en ändring av grunderna för statsbidrag till statskommunala arbeten. Arbetslöshetskommissionens förslag innebär, att statsbidrag till dylikt arbetsföretag bör få utgå med intill 50 % av det belopp, som sammanlagt utbetalas till de arbetslösa, vilka beretts arbete vid företaget. Därvid skulle dock iakttagas, att statsbidraget för dag och person ej finge uppgå till högre belopp än 50 % av den för företaget fastställda nödhjälpslönen och ej heller överstiga ett belopp av 3 kronor, dock att Kungl. Maj:t skulle kunna, då särskilda omständigheter föranledde därtill, medgiva, att statsbidraget finge utgå med högre belopp. Socialstyrelsen, som i sitt yttrande utvecklat innebörden av detta förslag och anfört, att detsamma i stort sett innebure en höjning i utjämnande riktning till förmån för kommuner med låga arbetslöner, har emellertid ifrågasatt, huruvida icke det avsedda syftet kunde i tillräcklig mån vinnas, även om maximibidraget sattes något lägre än till 3 kronor per dag. Socialstyrelsen har ansett, att en dylik ytterligare begränsning kunde vara befogad med hänsyn till de största kommunernas starka ekonomiska bärkraft. Då, såsom styrelsen själv framhållit, redan kommissionens förslag innebär en utjämning i detta hänseende, anser jag mig emellertid böra jämväl i denna del biträda kommissionens hemställan. Enligt min mening bör alltså en ändring av sådan innebörd vidtagas i 1922 års berörda kungörelse, att gälla från den 1 juli 1928. Med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört rörande vikten av noggrann undersökning av klientelet vid de statskommunala arbetena m. m., vill jag tillägga, att jag har för avsikt att, därest en ändring i nyss angivna riktning kommer till stånd, föreslå skärpningar i redan gällande kontrollbestämmelser beträffande dessa arbeten. Jämväl i övrigt torde åtgärder i ökad omfattning kunna och böra vidtagas till förhindrande av att bidragen till de statskommunala arbetena komma att missbrukas.

Utom i nu angivna hänseende torde för användningen av ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår böra gälla de för närvarande för motsvarande anslag fastställda grunderna, tillämpade på sätt 1926 års riksdag angivit i sin skrivelse den 5 juni 1926, nr 344.

Vad angår *anslagets storlek* har arbetslöshetskommissionen, under antagande att de statliga åtgärderna med anledning av arbetslösheten komme

att under nästa budgetår bedrivas under i huvudsak samma former som under det senaste året, ansett, att den behållning av omkring 4,250,000 kronor å hittills beviljade anslag, som kommissionen beräknar skola stå till förfogande den 1 juli 1928, icke kunde antagas bliva tillräcklig för hjälpverksamhetens uppehållande under nästkommande budgetår. Utöver nämnda belopp har kommissionen ansett ett belopp av 1,450,000 kronor erfordras, därest verksamheten skall under sagda budgetår bedrivas i samma omfattning som innevarande budgetår. Med hänsyn till det ovissa läget på arbetsmarknaden och behovet av rörelsekapital för kommissionens verksamhet samt av en reserv för mötande av oförutsedda utgifter har kommissionen emellertid förordat, att det nya anslaget bestämmes till 3,000,000 kronor. I sin skrivelse den 17 februari 1928 har arbetslöshetskommissionen anfört, att dess förslag rörande ändrade grunder för bidrag till statskommunala arbeten icke föranledde höjning av det tidigare beräknade anslagsbeloppet.

Till vad arbetslöshetskommissionen sålunda i fråga om anslagsbeloppet utan meningsskiljaktighet föreslagit giver jag min anslutning. Jag förordar alltså, att det nya anslaget bestämmes till 3,000,000 kronor. Anslaget lärer liksom förut böra äskas såsom extra reservationsanslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig här angivna grunder, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av ..... kronor 3,000,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Conr. Falkenberg.